

Анкета повісті О. Гріна «Пурпурові вітрила» (1921-1923)

Зміст

1. Історія написання.....	1
2. Тлумачення назви.....	1
3. Жанр.....	1
4. Композиція.....	2
5. Місце дії.....	2
6. Герої.....	2
7. Сюжет.....	2
8. Елементи сюжету.....	2
9. Тема.....	2
10. Ідея.....	2
11. Конфлікт.....	2
12. Проблематика.....	3
13. Символічні образи.....	3
14. Реальне і фантастичне у повісті.....	3
15. Поетичність мови О. Гріна.....	3
16. Висновок.....	3
Характеристика образів.....	4
Паспорт-характеристика образу Ассоль.....	4
Паспорт-характеристика образу Артура Грея.....	4
Образи жителів Каперни.....	4
Джерела.....	5

1. Історія написання.

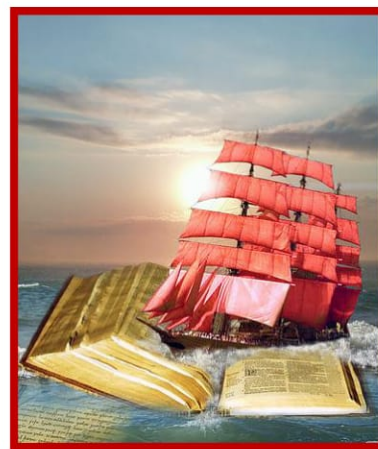
Грін написав твір у голодному післяреволюційному 1921 році, потерпаючи від безгрошів'я, хвороб та виснаження, і назвав феєрією. Присвятив її своїй дружині Ніні Миколаївні.

2. Тлумачення назви.

Спершу назва повісті російською звучала як «*Красные паруса*», але тотожність кольору цієї назви кольору більшовицької символіки та страшні події, що відбувалися в тогочасному Петрограді після жовтневого перевороту 1917 року, змусили Гріна змінити назву свого твору. Відтоді російською назва повісті звучить як «*Алые паруса*».

3. Жанр.

Повість-феєрія.

Ознаки феєрії	Ознаки повісті
Фантастичний сюжет, уявний час і простір, незвичайні персонажі, несподівані, фантастичні події, використання чарівних і яскравих ефектів.	Художнє дослідження невеликого кола проблем, незначна кількість персонажів і подій, сюжет розгалужений, зображення певного періоду, епізодів з життя героя (героїв), велика роль описів (у тому числі портретів, пейзажів), важливе значення голосу автора або розповідача, відкритий фінал.

4. Композиція.

Твір складається із семи розділів, кожен розділ має свою назву:

I. Пророкування

II. Грей

III. Світанок

IV. Напередодні

V. Бойові приготування

VI. Ассоль залишилася сама

VII. Пурпуровий «Секрет»

Твір побудовано так, що розповіді про кожного героя присвячено по три розділи, останній розділ присвячено їм обом. Така композиція дає можливість послідовно спостерігати за героями, свідчить про прагнення автора викликати в читача інтерес до обох персонажів, підкреслити їхню духовну спорідненість

5. Місце дії.

Вигадане селище Каперна на мальовничому морському узбережжі, де мешкають герої з дивними іменами.

6. Герої.

Головні персонажі: Ассоль (з іспанської «al sol» – «до сонця») і Грей. **Другорядні персонажі:** Лонгрен і Мері - батьки Ассоль, батьки Грея (Ліонель і Ліліан) та жителі Каперни (узагальнений образ: чоловіки, жінки, діти), Меннерс - власник крамниці, Хін Меннерс його син. **Епізодичні персонажі:** добросерда сусідка, вугляр, збирач фольклору Егль, слуга Польдішок, кухарка Бетсі, конюх Джон, капітан «Ансельма» Гоп, матрос Летіка, скрипаль Циммер та інші музики, помічник капітана Грея - Пантен, молодий злидар

7. Сюжет.

Спочатку сюжет розвивається у паралельних площинах: окремо доля Ассоль, окремо - доля Артура Грея. Але з III розділу автор зводить «жіночу» й «чоловічу» лінії сюжету в одне річище, зближуючи й перетинаючи долі головних героїв, готуючи їм зустріч віч-на-віч. Таким чином Грін робить казку про пурпурові вітрила реальністю, яка приносить щастя двом прекрасним молодим людям, котрі не розучилися вірити в чудо.

8. Елементи сюжету

Експозиція. Розповідь про дитинство Ассоль та Грея

Зав'язка. Пророкування, мрія, яку подарував Ассоль Егль

Кульмінація. Грей готує пурпурові вітрила для корабля «Секрет»

Розв'язка. Корабель з пурпуровими вітрилами у бухті Каперни

9. Тема.

Шлях Ассоль та Грея до своєї мрії.

10. Ідея.

Письменник утверджує думку про те, що треба завжди сподіватись на краще, не втрачати мужності та надії. «Чудеса треба робити своїми руками...»

11. Конфлікт.

Мрії Ассоль ↔ дійсність; піднесена натура ↔ реальне життя; Каперна ↔ мрія.

Основний конфлікт повісті-фесрії О. Гріна «Пурпурові вітрила»	
Люди, які вміють любити по-справжньому, духовно багаті мрійники, що вірять у казки й дива	Духовно обмежені, заземлені й жорстокі люди, яким не відоме почуття людяності й справжньої любові
Чесний і порядний Лонгрен й фантазерка Ассоль. Вони вміють любити по-	Жителі Каперни, тупі й жадібні, жорстокі й духовно бідні. Головною опозицією Лонгрену і

справжньому й це дає їм сили пройти через випробування відчуженням	його доньці є родина Меннерс
Мрія про щастя й гармонійні стосунки між людьми. Уособлення цієї життєвої позиції - образи Ассоль і Грея.	Груба бездуховна реальність. Уособлення цієї життєвої позиції - жителі Каперни.

12. Проблематика.

Зіткнення мрії з брутальною дійсністю, кохання, доброта, батьківська відданість, заздрість і лицемірство, праця, почуття обов'язку; протест проти "законів натовпу; особистість і колектив; добро і зло.

13. Символічні образи.

Пурпурові вітрила — символ мрії, надії на краще, величі кохання, що є рукотворним дивом.

Назва яхти Грея «Секрет» — символ пошуку смислу людського буття, таємниці життя.

Каперна — символ людського зла, жорстокості, ницості.

Море — символ непередбачуваного життя людини, бурхливої долі й водночас символ волі, природної гармонії.

Слово «рай» (у написі на старих бочках) — символ духовної єдності душ, піднесеного життя.

Зоря — символ здійснення мрій, пробудження душі, кохання.

Сонячне світло (коли Греї побачив Ассоль) — символ просвітлення душі, кохання, ідеалу.

14. Реальне і фантастичне у повісті.

Реальне: життя бідних рибалок, їхній побут, становище дітей-напівсиріт, негативне ставлення оточуючих до тих, хто на них не схожий, особливо серед дітей.

Фантастичне: чарівник Егль, здійснення чуда, фантаст пейзажі, щасливий кінець Риси чарівної казки. Вигаданість подій і ситуацій, герої мають незвичні імена, перемога добра й кохання у фіналі твору, піднесений стиль тощо)

15. Поетичність мови О. Гріна

Художні засоби	Приклади
Антитеза — основа побудови твору	Лонгрэн — жителі Каперни; бідність — розкіш; Ассоль (чекання) — Греї (дія); Мрія Ассоль — сіре буденне життя Каперни
Епітети	Замшілі стовбури, осяйна блакить
Порівняння	Очі сірі, як пісок; тепле, як щока, повітря; щастя сиділо в ній пухнастим кошеням
Метафори, уособлення	Охололі головешки багаття чіплялися за життя; земна куля дихала

16. Висновок.

У «Пурпурових вітрилах» Грін змальовує невідому країну, якої не існує, та героїв, що мають незвичайні імена. Проте це не чарівна казка про Попелюшку, котрій принц приніс кришталевий черевичок. Ассоль дочекалася дива, адже вона так вірила у свою мрію і ніколи не відмовлялася від неї, хоча й терпіла злидні та насмішки. Письменник утверджує думку про те, що треба завжди сподіватись на краще, не втрачати мужності та надії.

Письменник утілює у творі думку про пошуки ідеального світу, де живуть сильні й красиві герої, здатні боротися за свою мрію й знаходити рідних по духу людей. Головний герой повісті Греї зробив те, про що все життя мріяв сам письменник, — став капітаном і подарував казку своїй коханій. Твір «Пурпурові вітрила» просякнутий світлою вірою в те, що людина може створити справжнє диво своїми руками. Письменник К. Паустовський сказав про цю повість: «Світ героїв Гріна здається нереальним лише людині, нищій духовно».

Твір вчить бачити у буденному таємниче, відчувати добро і прагнути його, бути сильним духом та перемагати життєві негаразди, мати високу мрію і вірити, що мрії здійснюються

Характеристика образів

Паспорт-характеристика образу Ассоль

Родина. Батько Лонгрен, колишній моряк, мати Мері, померла

Соціальний статус, матеріальний стан. Донька моряка, бідна

Дитинство. Самотність серед людей. Тільки батько був для неї близькою людиною й створював атмосферу любові й родинного тепла.

Заняття, уміння: господарювала вдома, шила, допомагала продавати іграшки, спілкувалася з природою, мріяла

Ставлення оточуючих. Більшість людей не розуміли її і не прагнули зрозуміти. Тільки батькове серце билося в унісон із серцем Ассоль.

Сприйняття навколишнього світу. Відчувала красу природи, яка була для неї живою істотою, поетично сприймала оточуючий світ, у ній жило дві дівчини: одна донька матроса й ремісника, друга - «живий вірш».

Риси характеру: Мрійлива, романтична, добра, працьовита, сильна духом, любить природу і розуміє її; турботлива донька

Складові щастя: віра в мрію; оптимізм; здатність протистояти труднощам; передчуття дива

Паспорт-характеристика образу Артура Грея

Родина. Багаті і знатні батьки, які мало приділяли уваги хлопчикові. «Народився з живою душею, зовсім не схильною продовжувати родинну лінію»

Матеріальний стан. Багатий, знатного роду, але приховував це, плаваючи на кораблі матросом

Дитинство. Самотність у родині. Відчуженість від холодних й егоїстичних батьків-аристократів. Спілкувався з простими людьми більше, ніж із батьками.

Рід занять, освіта. Моряк, капітан корабля

Ставлення оточуючих. Людям було важко зрозуміти його, він жив у власному світі фантазій. Найкраще юного Грея розумів Польдішок. Та ставши капітаном «Секрета», Грей намагається якнайкраще ставитися до своєї команди й до всіх людей, з якими його зводить доля.

Сприйняття навколишнього світу. Відчував красу природи, яка була живою істотою, поетичне сприйняття навколишнього світу.

Риси характеру: романтик, співчутливий, добрий, розумний, цілеспрямований, допитливий, витривалий, щирий, наполегливий, сміливий, витривалий, із глибоко розвиненими естетичними почуттями; мав «летючу, живу душу».

Складові щастя: творити дива власними руками

Образи жителів Каперни

У повісті-казці «Пурпурові вітрила» зображення Каперни починається з образу Меннерса, через якого загинула Мері, дружина Лонгрена. Меннерс — уособлення всього жорстокого світу Каперни. Він жадібний, лихий, хтивий чоловік. В усьому він шукав зиск і був ладен використати навіть скруту матері, котра заради дитини йшла віддати в заклад останню обручку. З почуттям гідності Мері відмовила Меннерсу, але після далекої подорожі в Лісе захворіла й померла. Лонгрен не забув про те зло, яке Меннерс заподіяв його сім'ї. Важко переживаючи смерть коханої дружини, Лонгрен не подав руки Меннерсу, коли той опинився у морі під час бурі. Лонгрен усвідомлював, що він був не правий, але його можна зрозуміти. Доля допомогла Меннерсу врятуватися. Перед смертю він учинив ще один гріх, звинуватив Лонгрена у своїй загибелі.

Мешканці Каперни одразу взяли бік Меннерса, бо їм було не зрозуміло те, як поведився Лонгрен: він надто переживав своє горе, мовчав про те, що сталося. їм здалося, що він

протиставив себе іншим. Ніхто не міг зрозуміти велику тугу Лонгрена, біль його самотності, тривогу за майбутнє доньки.

Односельці зненавиділи старого моряка і його доньку. Вони не лише не прийшли їм на допомогу в біді, а ще й глузували з них, всіляко принижували, вважали «божевільними». У словах Еглі міститься характеристика бездуховного світу Каперни. Люди там не складають пісень і казок, а якщо й складали, то про хитрих і брехливих шахраїв. Такими були й самі мешканці селища, не здатні на добро, співчуття, розуміння.

Десятки років у Каперні нічого не змінювалося. На місце старого Меннерса прийшов його син. Ставлення до Лонгрена та Ассоль дедалі погіршувалося, а це означало подальшу моральну деградацію Каперни. Лонгрен слушно зазначив, що його односельці не вміють любити, бо любити — це віддавати себе іншим, творити добро задля людей, нести любов і світло. Усього цього не вміли робити мешканці Каперни. Вони готові були знищити всіх, хто жив не так, як вони. Мрія Ассоль про пурпурові вітрила викликала в них ще більшу ненависть. Вони вважали, що дівчина втратила розум, але насправді розум втратила не вона, а вони, а точніше — не розум, а душу.

Утім, серед мешканців Каперни були й добрі люди — сусідка, котра доглядала за Ассоль після смерті Мері, вугляр, який не раз підвозив дівчинку і, напевне, єдиний не вважав її «божевільною». Проте злих і лихих людей у Каперні було набагато більше, і серед них вимушені були жити Лонгрен і його донька Ассоль.

Каперна — узагальнений образ людського зла, жорстокості, лицемірства, підступності. Здається, що автор утілює у мешканцях Каперни всі суспільні вади, духовну нищість людей. О. Грін показує всеосяжність зла. Так, до Лонгрена та Ассоль погано ставляться не лише в рідному, а й у сусідньому містечку, де вони продавали іграшки, — їх там обдурюють, не цінують їхню працю. За вигаданими письменником містами й селищами приховується глибокий біль митця за всю реальну дійсність, де втрачено моральні цінності.

Однак всупереч темряві Каперни у творі пробивається світло високого кохання, мрії, добра, що митець протиставив жорстокому світові. Найкращі герої Гріна — Ассоль, Грей, Лонгрен — не змирилися із законами Каперни, вони створили у своїй душі інший світ, прекрасний і світлий, і несуть його незважаючи на всі перешкоди.

Джерела

Волощук Є.В., Слободянюк О.М. Світова література. Підр. для 7 кл. загальноосвіт. навч. закладів. - К.: Генеза, 2015. – С. 161-181

Гузь О.О. Орієнтовне поурочне планування для 7 кл. Уроки 34-36// Зарубіжна література в школах України, 20115. - № 12. – С. 27-35

Дуденко Н.Й. Віра в силу надії та справжнього кохання у творі О . Гріна «Пурпурові вітрила». - Зарубіжна література в школі, 2012. - № 22. – С. 28-35

Міляновська Н.Р. Зарубіжна література: підр. для 7 кл. загальноосвіт. навч. закладів. Тернопіль: Астон, 2015. – С.187-210

Ніколенко О.М. Вивчення зарубіжної літератури. 7 клас. Авторський урок. – Х.: Ранок, 2002. – С. 220-224

Ніколенко О.М., Конєва Т.М. Зарубіжна література. Підр. для 7 кл. загальноосвіт. навч. закладів. - К.: Грамота, 2015. – С. 157-160

Парашич В.В. Світова література. 7 клас. Серія «Мій конспект». — Х. : Вид. група «Основа», 2015. — 81- 90

Чорна О.В. Усі уроки світової літератури. 7 клас. — Х. : Вид. група «Основа», 2015. — С.199-212